

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 28 de febrer de 2024

Catequesi. Els vicis i les virtuts. 9. L'enveja i la vanaglòria

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

Avui examinarem dos vicis capitals que trobem en els grans catàlegs que ens ha llegat la tradició espiritual: l'*enveja* i la *vanaglòria*.

Comencem per l'*enveja*. A la Sagrada Escriptura (cf. Gn 4) se'ns presenta com un dels vicis més antics: l'odi de Caín envers Abel es desferma quan s'adona que els sacrificis del germà agraden a Déu. Caín era el primogènit d'Adam i Eva, s'havia emportat la part més considerable de l'herència paterna; però només cal que el germà menor tingui èxit en una petita iniciativa perquè Caín s'indigni. El rostre de l'envejós és sempre trist: manté baixa la mirada, sembla estar molt fixat en el terra, però en realitat no veu res, perquè la seva ment està immersa en pensaments plens de maldat. L'enveja, si no es controla, condueix a l'odi de l'altra persona. Abel morirà en mans de Caín, que no va poder suportar la felicitat del seu germà.

L'enveja és un mal estudiat no sols en l'àmbit cristià: ha atret l'atenció de filòsofs i savis de totes les cultures. En el seu fonament hi ha una relació d'odi i amor: l'un vol el mal de l'altre, però en secret desitja ser com ell. L'altre és la manifestació del que ens agradaria ser i en realitat no som. La seva sort ens sembla una injustícia: segurament —pensem— nosaltres ens mereixem molt més els seus èxits o la seva bona sort!

A l'arrel d'aquest vici hi ha una falsa idea de Déu: no s'accepta que Déu tingui les seves pròpies "matemàtiques", diferents de les nostres. Per exemple, en la paràbola de Jesús sobre els obrers cridats per l'amo per anar a la vinya a diferents hores del dia, els de la primera hora creuen que tenen dret a un sou més alt que no pas els que han arribat darrers; però l'amo els dona a tots la mateixa paga, i diu: «¿Que no puc fer el que vull amb el que és meu? ¿O és que veus amb mals ulls que jo sigui generós?» (Mt 20,15). Voldríem imposar a Déu la nostra lògica egoista, però la lògica de Déu és l'amor. Els béns que ell ens dona estan destinats a ser compartits. Per això sant Pau exhorta els cristians: «Estimeu-vos afectuosament amb un amor fratern, avanceu-vos a honorar-vos els uns als altres» (Rm 12,10). Heu aquí el remei contra l'enveja!

I arribem al segon vici que examinem avui: la *vanaglòria*. Aquesta va de la mà amb el dimoni de l'enveja, i junts aquests dos vicis són característics d'una persona que aspira a ser el centre del món, lliure d'explotar-lo tot i a tothom, l'objecte de tota lloança i amor. La vanaglòria és una autoestima inflada i sense fonaments. El vanagloriós té un "jo" dominant: està mancat d'empatia i no s'adona que hi ha altres persones en el món a part d'ell. Les seves relacions són sempre instrumentals, marcades per la prepotència envers l'altre. La seva persona, els seus triomfs, els seus èxits, han de ser mostrats a tot el món: és un captaire d'atenció perpetu. I si alguna vegada no es reconeixen les seves qualitats, s'enfada de valent. Els altres són injustos, no comprenen, no estan a l'alçada. En els seus escrits, Evagri Pòntic descriu l'assumpte amarg d'algun monjo afectat per la vanaglòria. Passa que, després dels seus primers èxits en la vida espiritual, sent que ja ha arribat a la

meta, i per això es llança al món per a rebre'n les lloances. Però no s'adona que només és al principi del camí espiritual, i que el sotja una temptació que aviat el farà caure.

Per a tenir cura del vanitós, els mestres espirituals no suggereixen gaires remeis. Perquè, després de tot, el mal de la vanitat té el remei en si mateix: les lloances que el vanitós esperava conrear en el món aviat es tornaran contra ell. I quantes persones, enganyades per una falsa imatge d'elles mateixes, han caigut més tard en pecats dels quals aviat s'avergonyiran!

La instrucció més bonica per a superar la vanaglòria es troba en el testimoni de sant Pau. L'Apòstol es va enfrontar sempre a un defecte que mai no va poder superar: «En tens prou amb la meua gràcia. En la feblesa es manifesta plenament el meu poder.» Des d'aquell dia, Pau va ser alliberat. I la seva conclusió hauria de ser també la nostra: «Per això em gloriaré sobretot de les meves febleses, perquè reposi sobre meu el poder del Crist» (2Co 12,9).